

Isten mint nárcisztikus szülő

Fülöp István Marcell

Amikor azt a kifejezést halljuk, hogy nárcizmus, önkéntelenül egy olyan személy jelenik meg gondolatban előttünk, aki harsány, mindig a figyelem középpontjában van, látszólag magabiztos, és másokon átgázolva mindig eléri a célját. Nem csoda, hiszen a nárcizmusnak ez a grandiózus változata a legismertebb. Létezik azonban a nárcizmusnak egy kevésbé közismert változata, az ún. sérülékeny nárcizmus, amit sokkal nehezebb felismerni. Látszólag a sérülékeny nárcisztikus ember éppen a grandiózus nárcisztikus ellentéte, csöndes, visszahúzó, egyáltalán nem látszik magabiztosnak, és nem gázol át senkin, sőt, jót tesz másokkal.

Ezek az emberek pontosan úgy viselkednek, ahogyan azt a keresztény tanítás megköveteli, kedvesek, szerények, és folyamatosan jócselekedeteket hajtanak végre. Valójában ennek a viselkedésnek a hátterében ugyanúgy egy nárcisztikus sérülés áll, mint a grandiózus nárcizmus esetén. Ezek az emberek alapvetően rossznak tartják magukat, alacsony a valós önértékelésük, amit ezzel a viselkedéssel, kedvességgel, szerénységgel és folyamatos jótettekkel kompenzálnak, egy mesterséges énnel elfedve valódi énjüket. Ezt a viselkedést a keresztény hit látszólag igazolja, segítségével alá tudják támasztani saját „rossz” énjük elnyomását egy folyamatosan jócselekedeteket végrehajtó „jó” én által.

Létezik a sérülékeny nárcizmusnak egy alete, amikor a sérülékeny nárcisztikus ember egyúttal nárcisztikus kodependens is, ez a fordított nárcizmus. Ez a kodependencia azt jelenti, hogy ezek az emberek kifejezetten keresik a grandiózus nárcisztikus emberek társaságát, csak grandiózus nárcisztikussal való kapcsolatban, annak „árnyékában” érzik jól magukat. Ennek a fordított nárcizmusnak a kialakulása általában egy grandiózus nárcisztikus általi bántalmazásra vezethető vissza. Ebben a bántalmazó viszonyban a fordított nárcisztikus áldozat csodálja a grandiózus nárcisztikus bántalmazót, önmagát „rossznak”, amíg bántalmazóját „jó” tartja. Sok formája lehet a grandiózus nárcisztikus általi bántalmazásnak, amely lehet nyílt és rejtett is. Nyílt bántalmazás esetén a bántalmazás ténye az áldozat számára többnyire nyilvánvaló, rejtett bántalmazás esetén viszont az áldozat a bántalmazás tényének nincsen tudatában. Különleges helyet foglal el a rejtett bántalmazási formák között a vallási bántalmazás. Vallási bántalmazás esetén az áldozat a bántalmazás tényének nem csak, hogy nincsen tudatában, hanem ezen túlmenően a bántalmazás egyenesen „jó” van beállítva, ez a beállítás pedig egy megkérdőjelezhetetlen tekintéllyel van alátámasztva. Így az áldozat logikusan következtet arra, hogy a „jó” bántalmazás oka csakis az ő „rossz” énje lehet. Minthogy az indoklás az áldozat számára kikezdehetetlen, nincsen esélye a bántalmazó viszonyból való kilépésre.

Dolgozatomban azt a kérdést vizsgálom, hogy a keresztény hit egyfajta értelmezésén alapuló vallási bántalmazás lehet-e oka a fordított nárcizmus kialakulásának, azaz a keresztény hit egyfajta értelmezése elősegítheti-e a fordított nárcizmus kialakulását. Megvizsgálom, hogy milyen érvek szólnak egy lehetséges összefüggés mellett és ellen, valamint áll-e rendelkezésre valamilyen adat ennek bizonyítására és cáfolására.